

Bir arada Yaşamamanın Gereği Olarak 'Toplumsal Güvenlik' Olgusu ve Bediüzzaman Said Nursî'nin Yaklaşımı

Ahmet Hamdi Aydın

Prof. Dr. KSÜ Öğretim Üyesi

Giriş

Bu çalışmanın amacı, bir arada yaşamamanın gereği olarak toplumda güvenliğin (emniyet ve asayişin, kamu düzeninin) sağlanmasının gereği ile önemi ve bu konuda Bediüzzaman Said Nursî'nin yaklaşımını, daha çok Emirdağ Lahikası isimli eserinde yer alan yazılarda belirtilen görüşler ve tartışmalar çerçevesinde ortaya koymaktır.

Bu amaçla bu çalışma üç ana bölüm olarak organize edilmiştir. İlk olarak 'Güvenlik Hizmeti, Toplum ve Devlet' başlığı altında güvenlik ve toplumsal güvenlik kavramları, toplum ve güvenlik ihtiyacı, devlet ve güvenlik hizmeti, güvenlik ihtiyacı ve hizmetinin tarihî gelişimi ve kamu toplumsal güvenliğin sağlamanın önemi ve sonuçları ele alınacaktır.

'Bediüzzaman ve Güvenlik' başlıklı ikinci bölümde Bediüzzaman Said Nursî'nin toplumda güveni tesis etmeye çalışmasına rağmen, haksız yere toplumsal güvenliği bozmakla suçlanması ve mağdur edilmesi tartışmasına yer verilecektir.

'Bediüzzaman'ın Toplumsal Güvenlik Yaklaşımı' başlıklı son bölümde güvenliğin sağlanmasında önce 'proaktif yaklaşım' hakkında bilgi verilecek ve son olarak Bediüzzaman Said Nursî'nin toplumda güvenliğin sağlanması yaklaşımının 'proaktif' olduğu savunulacaktır.

Güvenliğin sağlanması, çağdaş devletlerin de olmazsa olmaz ilkeleri arasında yer almakta ve devletlerin var olma nedenlerinin başında gelmektedir.

1. GÜVENLİK HİZMETİ, TOPLUM ve DEVLET

a. Güvenlik ve Toplumsal Güvenlik

'Güvenlik' kelime anlamıyla emniyet ve asayişin sağlanması, kamu düzeninin temini, birey veya toplumun kendilerine veya maddi ve manevi değerlerine karşı suç işlenmesinin önlenmesi ve her şeye rağmen suçun işlenmesi durumunda olayın aydınlatılması ve gerekli adli işlemlerin yapılması demektir.

'Toplumsal güvenlik', toplumda düzensizliğin, anarşinin, kargaşanın, huzursuzluğun ve kaosun olmaması durumudur. Güvenliğin sağlandığı bir toplumda kimse kimseyi rahatsız etmez. İnsanlar iyi davranış örneği göstererek hukuka aykırı hareket etmez, devlet karşı gelmez ve toplumun düzenini bozamaz ve başka insanların hakkını çiğnemez.

'Toplumsal güvenlik' anlamında; emniyet-i amme, asayiş-i amme, sulh-u umumi, ve selâmet-i amme gibi kavramlar da kullanılabilir.

Cahit Talas, toplumsal güvenliği "bir ülke halkının bugünü ve yarınını güven altına almayı amaçlayan ve birbiri arasında sıkı bir birlik ve uyumla kurulmuş olan kurumlar bütünü" olarak tanımlar (<http://www.empoweringwomantr.org/tr>).

Altuner, toplumsal güvenliğin niteliği ve bunu sağlamanın yol ve yöntemi ile ilgili olarak şunları ifade eder:

"İnsan-doğa ve insan ilişkilerinden kaynaklanan çelişkilerin neden olduğu, güvensizliklere karşı bireyi ve toplumu güvenli kılmak amacı toplumsal güvenliğin evrensel özüdür. Fakat, toplumsal güvenlik uygulamada bir sistem olarak toplumsal farklılıklar göstermektedir. Toplumsal güvenlik sistemi içinde geliştiği toplumsal yapıya göre nicelik ve nitelik kazanmaktadır. Belirli bir toplumdaki toplumsal güvenlik sistemi o toplumun yapısının bir ürünü olarak gelişmektedir. Sistemin toplumlara göre farklılık göstermesinin nedeni toplumsal yapı farklılıklarıdır. Çünkü toplumlar "tarihsel olarak oluşup kurulmuş özgül zaman ve mekân koşulları altında toplumsal biçimler içinde gelişen insanlar arası ilişkilerden oluşmaktadır. Bu farklılıklar toplumsal yapı farklılıklarından ileri gelir." (<http://www.empoweringwomantr.org/tr>)

Altuner'e göre toplumsal güvenlik toplumun görevlerinin bir parçasıdır. Toplumsal yapıdaki değişimlere bağlı olarak toplumsal güvenlik sistemi de değişir. Toplumsal güvenlik sistemini oluşturan en temel parçalardan birisi toplumsal sigortadır. Toplumsal güvenlik, varılması gereken bir amaçtır. Toplumsal sigorta ise, bu amaca varmak için seçilebilecek yollardan sadece bir tanesidir (<http://www.empoweringwomantr.org/tr>).

b. Toplum ve Güvenlik İhtiyacı

Güvenliğin sağlanması, çağdaş devletlerin de olmazsa olmaz ilkeleri arasında yer almakta ve devletlerin var olma nedenlerinin başında gelmektedir. Toplumun güvenlik içinde hayatını sürdürebilmesi bakımından, güvenlik hizmetlerinin devletin temel görevlerinden biri olarak yürütülmesi vazgeçilmez bir ihtiyaçtır.

İlk insandan beri, bireyler yeme-içme ihtiyacını giderdikten sonra "güvenli" bir yer ve ortam bulma ihtiyacını hissetmiştir. Bunun nedeni, in-

sanın tüm ihtiyaçları arasında 'güven içinde olma ihtiyacı' veya 'güvenlik ihtiyacı'nın önemli bir yere sahip olmasıdır. Tarihî olarak bireysel güvenlik her zaman önemli olmuştur, ama özellikle insanların birlikte (toplu) halde yaşamaya başlaması ile "toplumsal güvenlik" de önemli olmaya başlamıştır.

"Toplumsal güvenlik" veya başka bir kavramlaştırma ile 'kamu düzeninin sağlanması' insanların birlikte ya da toplum halinde yaşayabilmelerinin yani toplumsal hayatın vazgeçilmez ihtiyaçlarından olmuştur. Fındıklı'nın belirttiği gibi:

"Bütün canlı varlıklar güvenlik içgüdüleri ve donanımı ile dünyaya gelirler. Her canlının kendine göre güvenliğini sağlayacak bir silahı ve donanımı vardır... Canlılar içinde dünyaya savunmasız ve silahsız gelen tek varlık insandır. İnsanlar, güvenliklerini sağlamanın yolunu hemcinsleriyle bir arada toplu halde yaşamada bulmuşlardır. Gerçekten insanları toplu halde yaşamaya zorlayan sebeplerin başında güvenlik ihtiyacı gelmektedir" (1997: 4).

Güvenlik ihtiyacı, Maslow'a göre, insanın bedeninin canlı kalması için gereken ihtiyaçları olan ve 'fizyolojik' olarak adlandırılan ihtiyaçlardan sonra ikinci sırada gelir. Maslow, güdülerini aşamalı bir yapı içinde görür ve insanların alt basamaktaki ihtiyaçları karşılanınca üst basamaktakilere yöneleceğini kabul eder. Bu basamaklar şunlardır:

Fizyolojik ihtiyaçlar: Yeme, içme, barınma, vs.

Güvenlik ihtiyaçları: Kendini güven içinde ve tehlikeden uzak hissetmek

Ait olma ve sevgi ihtiyaçları: Başkaları ile ilişki kurmak, kabul edilmek ve bir yere ait olmak,

Değer ihtiyaçları: Prestij, başarı, yeterli olmak ve başkalarının benimsenip tanınmak

Kendini gerçekleştirme ihtiyaçları: Kişinin amacını gerçekleştirme ve potansiyelini ortaya çıkarması, kişisel tatmin, kişisel başarı, bilimsel buluşlar (<http://www.psikiyatrivehayat.com>).

c. Devlet ve Güvenlik Hizmeti

Tarihsel olarak vazgeçilmez bir toplumsal ihtiyaç olan güvenlik, devlet tarafından temel bir hizmet olarak halka sunulmuştur. Güvenlik, günümüzde de anlamı ve kapsamı yönünden yeni boyutlar kazanarak önemini artıran bir oranda sürdürmektedir. Devlet, emniyet ve asayiş sağlama işlevini, istihdam ettiği emniyet güçleri marifetiyle yerine getirir. Bunun için yasal düzenlemeler ve inzibatî tedbirler alınması yanı sıra, insanların suç işlemeye meyilli olmamalarına yönelik çalışmalar da yapılır.

Geleneksel toplumlarda geleneksel yöntem ve yaklaşımlarla sunulan güvenlik hizmeti, çağdaş toplumlarda çağdaş yaklaşımlarla sunulmaktadır. Modern toplumlarda insanlar toplu halde, yani birlikte yaşamak ve yardımlaşmak zorundadır. Ancak bu birliğin ve yardımlaşmanın gerçekleşmesi için de toplumda belli bir düzen ve güvenin sağlanması ve devam ettirilmesi gerekir. Devletin, kamu ve özel güvenlik güçleri ya da örgütleri marifetiyle sunduğu hizmet sayesinde gerçekleşen bu düzen, huzur ve güven ortamına da asayiş veya güvenlik denilmektedir. Böyle bir ortam, suç ve suçluluğun önlenmesi için gerekli tedbirlerin alındığı, tedbirlere rağmen suç ve suçlu-

Devlet, emniyet ve asayiş sağlama işlevini, istihdam ettiği emniyet güçleri marifetiyle yerine getirir.

Bunun için yasal düzenlemeler ve inzibatî tedbirler alınması yanı sıra, insanların suç işlemeye meyilli olmamalarına yönelik çalışmalar da yapılır.

Devletin kendi yetkili kurumları eliyle bir kamu hizmeti olarak sunduğu güvenlik, toplum hayatında, diğer kamusal hizmetlere kıyasla önemli bir yer almıştır. Kamu düzeni ve güvenliği sağlanmadan, diğer kamusal hizmetlerin yeterince sunulması mümkün değildir.

luğun oluşması halinde gerekli şekilde mücadele edildiği bir durumu ifade eder.

Güvenlik hizmeti bu gereklilikten dolayı toplum hayatında önemli bir yere sahiptir ve günün ve toplumun şartlarına göre sunulması gerekmektedir. Hem kamu hem de özel sektör tarafından sunulan diğer hizmetlerin sunulması için öncelikle güvenliğin sağlanmasının gerekliliği ve sunulmasındaki risk ve zorluklar ise güvenlik hizmetini daha da önemli kılmaktadır.

Bugün güvenlik hizmeti profesyonel olarak sunulan bir hizmettir, yani bir meslektir. Kamu hizmeti niteliğinde olup, kamu veya özel güvenlik teşkilatları tarafından sunulabilmektedir. Bir disiplin mesleğidir, disiplin ve hukuk kurallarına, her meslekten daha çok uymayı gerektirir. Ayrıca önleyici ve koruyucu nitelikte bir hizmettir ve silah kullanmaya kadar varan zor kullanmayı gerektiren bir hizmettir. Diğer bir nitelik olarak, yukarıda belirtilen öneminden dolayı istekle ve benimsenerek yapılması gerekli bir iş ve meslektir (Aydın, 1996: 12-14).

Devletin kendi yetkili kurumları eliyle bir kamu hizmeti olarak sunduğu güvenlik, toplum hayatında, diğer kamusal hizmetlere kıyasla önemli bir yer almıştır. Kamu düzeni ve güvenliği sağlanmadan, diğer kamusal hizmetlerin yeterince sunulması mümkün değildir. Yani bu temel görev ifa edilmeden, devletin diğer görevleri (örneğin eğitim, sağlık, vs.) yapması kolay olmayacaktır. Çünkü tüm kamu görevlileri, çalışabilmeleri için evvela can ve mal güvenliklerinin sağlanmasına ihtiyaç duyarlar (Aydın, 1996: 12). Toplumsal hayatın her aşamasında güvenlik hizmetinin geniş halk kitlelerine yayılacak şekilde sunulması gerekir ki toplumu oluşturan bireylerden beklenen hizmet ve görevin yapılması mümkün olsun (Aydın & Yıldız, 1999: 80-81).

d. Güvenlik İhtiyacı ve Hizmetinin Tarihsel Gelişimi

Güvenliğin toplumsal hayatta önemli olması ile devletin güvenlik hizmetini bir kamu hizmeti olarak sunması veya devletin güvenlik ihtiyacının karşılanması ile ilgili farklı görüşler veya teoriler vardır. Bu konuda genel olarak iki farklı teorik yaklaşım ve bunlarla ilgili olarak da üç temel siyasal görüş vardır (Bunyan, 1977; Bowden, 1978):

Bu görüşlerden birine göre, insanların birlikte yaşama ihtiyacı 'devlet'in kuruluşunu sonuç vermiş ve devlet 'halkın güvenliğini sağlama' görevini üstlenmiştir. Bu görüşe göre, halkın güvenlik ihtiyacını karşılamak üzere güvenlik güçleri ortaya çıkmıştır. Bu, 'muhafazakâr' görüş olarak kabul edilebilir.

Diğer görüşe göre ise, güvenlik hizmeti sunan kurumların kuruluşu, toplumun sosyo-ekonomik ve politik yönden gelişmesi ile ilişkilidir. Mesela, sanayileşme devriminin başlaması ile suç ve suçlu kavramlarının değişerek farklı bir mücadele tarzını gerektirmesi ve sermayenin (kapital) buna karşı korunması ihtiyacının doğması sonucu profesyonel güvenlik güçleri ortaya çıkmıştır. Bu görüşe göre de güvenlik güçleri devleti ve otoriteyi elinde bulunduran seçkinleri, nüfuzluları ve sermaye sahiplerini veya sistemi korumak için doğmuştur. Bu radikal görüş olarak kabul edilir. Yani radikal görüşe göre, kapitalizmin ortaya çıkışı ile devletin ve devlete veya sisteme egemen olan siyasal ve ekonomik güç sahipleri mevcut statülerini

ve varlıklarını korumak amacıyla güvenlik güçlerini oluşturmuşlardır, oysa bunların suç ve suçlulukla mücadele ederek, tamamen halka hizmet veren kurumlar olması gerekir.

Tabii olarak bir de bu iki görüşün arasına düşen ve genellikle liberal olarak kabul edilen bir görüş vardır.

Dikkat edilecek olursa, hangi görüş doğru olursa olsun (ki hepsinin de bir derece doğruluk payı vardır, biri tamamen doğru diğeri tamamen yanlış denilemez) güvenlik ihtiyacı ve bu ihtiyacı karşılayan kurumlar toplumda sürekli olarak son derece önemli bir yere sahip olmuştur (Aydın,1996: 5-6).

Dursun, güvenlik ihtiyacının ortaya çıkışını “zenginlik” ve “yoksulluk” kaygısına dayanan “üstünlük kurma” çabasına dayandırarak şu şekilde açıklar:

Ortaçağ kentlerinin etrafı büyük surlarla çevrilidir. Bunun tamamen bir güvenlik sorunu olduğunu ve bu kentte yaşayanların kendilerini güvenlik içerisinde görmeleri amacıyla bu büyük surları inşa ettiğini biliyoruz. Çinlileri Çin Seddi’ni inşa etmek mecburiyetinde bırakan temel saik ne idi acaba? Diyarbakır’ı çevreleyen o muhteşem surların inşası elbette güvenlik ve savunma maksatlıdır. Suriçi İstanbul’u çevreleyen o muhteşem surların güvenlik dışında ne amacı olabilir ki? ... Bugün de güvenlik içerisinde yaşama ihtiyacı milyarlarca dolar silaha para ayrılmasına yol açıyor. Soğuk Savaş döneminde nükleer silahların geliştirilmesine ayrılan büyük paralar, Yıldız Savaşları Projesi, kıtalararası balistik füzeler gibi büyük projelerin gerisinde güvenlik ihtiyacı ve düşmana karşı üstünlük elde etme veya üstünlüğü koruma saiki yatmaktadır (Dursun 2005:10).

Dursun devamlı, günümüzde güvenliğe ilişkin problemleri en çok yaşayan ülkelerin Batılı olmayan toplumlar olduğunu savunur. Bu ülkeler hem güvensiz bir çemberde bulunmakta hem de güvenlikleri için ihtiyaç duydukları silah ve diğer malzemeyi kendileri üretemeyip dışarıdan almak mecburiyetinde kalmaktadırlar. Bu ülkelerin aynı zamanda yoksulluğu da yaşamaları ise sorunun bir başka boyutudur. Devamlı bir meşruiyet sorunu yaşayan, halka rağmen iktidarlarını korumaya çalışan Üçüncü Dünya yönetimlerinin çoğu mevcut konumlarını silahlanma yarışına ayırdıkları büyük paralarla sağlamaya yönelmektedirler. Güvenlik konusu tüm toplumların en önemli sorunu olmaya devam etikçe bu alana büyük yatırımların yapılması, buna karşılık yoksulluk ve sosyal politikaların ihmal edilmesi kaçınılmaz olacaktır (Dursun 2005:10).

e. Toplumsal Güvenliğin Sağlanmasının Önemi ve Sonuçları

Toplumun ve toplumu oluşturan bireylerin temel ihtiyaçlarından birisi emniyet içinde olmaktır. Bu temel ihtiyacın karşılanması amacıyla devletin, genel emniyet ve asayiş sağlanmadan diğer hizmetleri (örneğin eğitim, sağlık, vs.) vermesi kolay olmayacaktır. Çünkü tüm kamu görevlileri, çalışabilmeleri için evvela can ve mal emniyetinin sağlanmasına ihtiyaç duyarlar.

Öğretmen ve doktor, örneğin terör sorununun olduğu bölgelerde eğitim-öğretim veya sağlık hizmetini verebilmesi için haklı olarak öncelikle emniyet içinde olmalarını isterler. Yoksa hayatî riskin olduğu bir ortamda çalışmaktansa, istifayı bile göze alabilirler. Kısaca, diğer ihtiyaçlarının

tüm kamu görevlileri, çalışabilmeleri için evvela can ve mal emniyetinin sağlanmasına ihtiyaç duyarlar.

İnsanın canı, malı ve manevi değerlerinin korunması ile ilgili olunca, emniyet içinde olmak, insanın en büyük ve temel ihtiyaçlarındandır.

karşılanabilmesi için öncelikle insanın kendisini emniyet içinde hissetmesi gerekir. Bunun için de insanın emniyetinin, yani 'emniyetli bir ortam'ın sağlanması gerekiyor. Bu, bütün meslek dalları ve hatta toplumun önemli ihtiyaçlarını sağlayan özel sektör için de geçerlidir.

İnsanın canı, malı ve manevi değerlerinin korunması ile ilgili olunca, emniyet içinde olmak, insanın en büyük ve temel ihtiyaçlarındandır. Bildiği gibi Abraham Maslow'un ünlü 'ihtiyaçlar hiyerarşisi'nde insanın en temel ihtiyacı 'fizyolojik ihtiyaç' olarak kavramlaştırılır. Yani insan öncelikle hayatta kalabilmesi için hava ve yemek-içmek gibi fiziksel ve biyolojik ihtiyaçlarını karşılaması gerekir. İkincisi ihtiyaç 'emniyet' içinde olmaktır. Yani hayatta kalabildikten sonra olması gereken, diğer ihtiyaçlarını karşılayabilmesi, haklarını kullanabilmesi ve hürriyetlerini yaşayabilmesi için emniyet içinde olması, kendisini emniyet içinde hissetmesi gerekir. Tüm fertlerin tek tek emniyet içinde olması ve emniyeti ihlal edici bir davranışın içinde bulunmaması da toplumda 'asayiş'in hakim olmasını veya kamu düzeninin sağlanmasını sonuç verecektir.

Emniyet güçlerinin görevlerini yerine getirerek insanların emniyet ihtiyacının karşılanmasını sonuçları veya yararlarının başlıcalarını şöyle saymak mümkündür:

- Devlete, topluma ve kişilerin can, mal ve ırzına yönelik tehlikeler ortadan kalkar.

- Toplumda düzensizlikler ve karışıklıklar önlenerek hayatın normal akışı sağlanır.

- İnsanlarda dirlik ve düzenin varlığı düşüncesi egemen olur.

- Şahısların temel hak ve hürriyetlerini kullanabilmesi mümkün olur.

- Toplumda sosyal yardım alması gereken kişiler bu yardımı almış ve memnun kalmış olur.

- Daha da önemlisi, emniyet ve asayişin berkemal olduğu bir ortamda, emniyet güçlerinin 24 saat görev başında olduklarını bildiğimizden, akşamları yastığımızı başımızı koyup rahat rahat uyuyor, kimsenin evimize veya çarşıdaki dükkânımıza girmeyeceğinden emin olabiliyor, sabah eşimiz veya çocuğumuzun işine veya okuluna sağ-salim gidip geleceğinden endişe etmiyoruz.

2. BEDIÜZZAMAN VE GÜVENLİK

Bediüzzaman Said Nursî, fiiliyatı ile olduğu gibi, genel olarak eserlerinde memlekette emniyet ve asayişin teminine gayret etmiştir. Böyle bir misyon yüklendiği halde maalesef Bediüzzaman emniyet ve asayişini bozduğu gerekçesiyle suçlanmış ve uzun süreli yargılamalara ve tutuklanmalara maruz kalmış, eserleri toplatılmış ve yasaklanmış ve çok sıkıntılar çekmiştir. Üstelik hiçbir dava için somut bir delil bulunmadığı halde... Şüphe bile değil, tamamen "evham"a dayanan soruşturmalar ve tutuklanmalar... Çok çetin yargılanma, tutuklanma, sürgün ve mecburi ikamet şartlarında bile hiçbir zaman mücadelesinden taviz vermeyen Bediüzzaman, yaptığı savunmalar, verdiği dilekçeler ve yayımladığı yazılarla memlekette düzenin bozulmasına çalışmadığını, tersine bu konuda yardımcı olduğunu ispat etmiş, kendisine karşı yanlış uygulama yapan kişi ve kurumlara hukuk dersi ver-

miştir. Bu konulardaki görüşlerinin yer aldığı bazı mektuplarından örnek alıntılar aşağıda verilmiştir.

Mesela Bediüzzaman, Emirdağ Lahikasının başında yer alan ve talebelerine hitaben yazdığı bir mektubundaki şu ifadelerle bu durumu şöyle anlatarak adliye ve emniyet güçlerine adeta bir hukuk dersi verir:

“Benim hakkımda evham edenlere deyin ki: ... ve intişar eden yüz otuz te’lifatından, yirmi sene zarfında yüz bin adamın dikkatle okudukları halde ne idareye, ne asayişe, ne vatana, ne millete hiçbir zararı hükümet görmemiş. Beş vilayetin dikkatli zabıtalrı ve taharri memurları ve mahkeme işiyle iştiğal eden üç vilayetin ve merkez-i hükümetin dört adliyelerinin ağır ceza mahkemeleri en ufak bir suç bulmamış ki, tahliyelerine mecbur oldular. Eğer bu adamın dünya iştihası ve siyasete meyli olsaydı; hiç imkânı var mı ki, bir tereşşuhatı ve emareleri bulunmasın? Halbuki mahkeme safahatında hiçbir emare bulamadılar ki, muannid bir müddeiumumî mecbur olup vukuat yerinde imkânâtı istimal ederek mükerreren iddianamesinde ‘yapabilir’ demiş ve ‘yapmış’ dememiş. Yapabilir nerede? Yapmış nerede?” (s, 11).

Talebelerine hitaben yazdığı bir mektubunda da devlete, idareye ve kamu düzenine aykırı davranmadığını ve böyle davrandığını kimsenin ispat etme imkânının olmadığını şu şekilde delillendirir:

“İşte Risale-i Nur, üç ehl-i vukuf heyetinin ve üç mahkemenin incelemesinden geçtiği halde, bu iki vazife-i kudsiyeden başka, kasdî olarak dünyaya, idareye, asayişe dokunacak ciheti olmadığına, yirmi senelik hayatım ve yüz otuz Risale-i Nur meydanda cerh edilmez bir hüccettir.

Evet mahkemece dava ettiğim ve benimle münasebetdar bütün dostlarımda tasdiki altında, yirmi seneden beri hiçbir gazeteyi okumayan, dinlemeyen ve bu kadar muhtaç olduğu halde istirahatı için hiç müracaat etmeyen ve on seneden beri hükümetin erkânlarını -birkaçı müstesna olarak- bilmeyen ve dört seneden beri dünya harbinden ve hâdisatından hiç haber almayan ve merak etmeyen bu bîçare mazlum Said, hiç imkânı var mı ki, ehl-i siyasetle uğraşsın ve idareye ilişsin ve asayişin ihlâlüne meyli bulunsun?” (s. 29).

Bakanlar Kurulu’na (Heyet-i Vekile) “önemli bir maruzat” olarak gönderdiği mektubunda, kamu düzenine aykırı davrandığı gerekçesiyle kendisine yapılan haksızlığa, yersiz suçlamaya ve yapılan eziyete rağmen devlete ve emniyet güçlerine karşı bir eylemde bulunmadığını ve bulunamayacağını ve şu ifadelerle belirtmek suretiyle “barışçıl” bir tutum göstererek örnek olmuştur:

“Cenab-ı Hakk’a hadsiz şükür olsun ki: Binler haysiyet ve şerefimi bu vatandaki bîçarelerin istirahatına ve onlardan belaların def’ine feda etmek için bana bir halet-i ruhiyeyi ihsan eylemiş ki; ben de, onların yaptığı ve niyetinde buldukları tahkirat ve ihanetlere karşı tahammüle karar vermişim. Bu milletin asayişine, hususan masum çocukların ve muhterem ihtiyarların ve bîçare hastaların ve fakirlerin dünyevî istirahatlarına ve uhrevî saadetlerine binler hayatımı ve binler şerefimi feda etmeye hazırım... Bana lüzumsuz evham yüzünden eziyet edenlerin yakında ölümle i’dam-ı ebediyeye giriftar olacaklarını düşünüp, hakikaten acıyorum. Ya Rabbî, onların

*Bu milletin
asayişine,
hususan masum
çocukların
ve muhterem
ihtiyarların ve
bîçare hastaların
ve fakirlerin
dünyevî
istirahatlarına
ve uhrevî
saadetlerine binler
hayatımı ve binler
şerefimi feda
etmeye hazırım...*

*Afyon Emniyet
Müdürü'ne
hitaben yazdı
mektupta ise,
asayiş ve emniyeti
bozucu bir halinin
olmadığını ispat
etmiş olma
edasıyla ve
özgüveni yüksek
bir öğretici gibi
konuşur.*

imanını Risale-i Nur'la kurtar! İdam-ı ebediden, sırr-ı Kuyersiz suçlamaya ve er'anla terhis tezkeresine çevir! Ben de onlara hakkımı helâl ediyorum!" (s.30-31).

Afyon Emniyet Müdürü'ne hitaben yazdı mektupta ise, asayiş ve emniyeti bozucu bir halinin olmadığını ispat etmiş olma edasıyla ve özgüveni yüksek bir öğretici gibi konuşur. Burada da devletin ve emniyet güçlerinin sadece emniyet ve asayişe aykırı davrananlara, yani suç işleyenlere karşı gerekeni yapmakla değil, aynı zamanda kendisi gibi iftiraya uğrayan ve kanunsuz muamelelere maruz kalan veya ifadesine başvurulmadan başkalarının kötü ve yanlış "zan"ıyla suçlanan insanları, yani mağdurları da korumakla görevli olduğu konusunda şu ifadelerle anlamlı bir hukuk dersi verir:

"Müdür Bey! Dünyada, eski zamandan beri görülmemiş bu derece kanunsuz ve manasız ve maslahatsız tecavüzler bana geldiği halde neden aldırılmıyorsunuz? Bir misali: Câmiye, hâli zamanda, cemaat hayrına sahib olmak için, bazı bir iki adamdan başka kimseyi yanıma kabul etmediğim halde, resmen 'kat'iyyen câmiye gitmeyeceksiniz!' deyip; bu gurbette, hastalık ve ihtiyarlık ve yoksulluk içinde bu ihanet hangi kanunladır? Hangi maslahat var? Haberim olmadan, câminin hâli bir yerinde iki-üç tahta, bir kilimle beni üşütmemek fikriyle bir zâtın yaptığı iki kişilik bir settare yüzünden, ehemmiyetli bir mes'ele şeklinde, hem bana, hem umum halka manasız telaş vermek hangi kanunladır? Hangi maslahat var? Soruyorum. Bana bu ihanetleri yapanların hiçbir bahaneleri yoktur. Yalnız teveccüh-ü ammeyi bahane edip: 'Bu menfi adama neden hürmet ediyorsunuz?' Ben de derim: Bütün dostlarım biliyorlar ki; ben, şahsıma karşı hürmeti ve teveccüh-ü ammeyi istemiyorum, reddediyorum. Benim hakkımda başkalarının hüsn-ü zannını kabul etmediğim halde, hangi kanun beni mes'ul eder ki; ihtiyarım ve rızam haricinde, başkasının hüsn-ü zannıyla bana ihanet ediliyor. Farz-ı muhal olarak, bu teveccüh-ü amme hakikat da olsa; vatana, millete faidesi var, zararı olmaz. Hem eğer, bir parçasını ben de kabul etsem; bu ihtiyarlık, hastalık, yoksulluk ve soğuk bir oda içerisinde, dehşetli bir haps-i münferidde, zarurî hizmetlerimi görmek için bir-iki insanın dostluğunu kabul etmekteyimde hangi fenalık var? Hangi kanun bunu men'eder? Bir-iki işçi çocuktan başka benimle temas ettirmemek hangi kanunladır? O işçi çocuklar her vakit bulunmadığı için, kendim işimi göremiyorum. Bu dehşetli vaziyeti, elbette bu memlekette inzibat ve hükümet ve idare adamları nazar-ı ehemmiyete almak borçlarıdır. Cidden alâkadar eder diye size beyan ediyorum" (s.112).

Emirdağ Lahikası'nda yer alan bir diğer mektubunda, memleketin emniyet ve asayişinden birinci derecede sorumlu olan Dâhiliye Vekili (İçişleri Bakanı) ile "bir hasbihal" şeklinde ve yine kendinden emin bir şekilde şu ifadelerle, adaletin yerini bulması ve kamu düzeninin sağlanması ilişkisini tartışır:

"Hiçbir tarihte ve zemin yüzünde emsali vuku' bulmayan bir zulme ve on vecihle kanunsuz bir gadre ve tazyike hedef olmuşum... hem yirmi sene hayatını ve eserlerini üç mahkeme ve Ankara ehl-i vukufu inceden inceye tedkikten sonra bil'ittifak beraatine ve eserleri vatana, millete zararsız olarak menfaatli olmasına karar verilmiş bir masum; hem eski harb-i umumîde

ehemmiyetli hizmet etmiş bir evlâd-ı vatan; hem şimdi bu milleti, bu vatanı anarşilikten ve ecnebi ifsadlarından kurtarmak için, meydandaki tesirli âsârıyla bütün kuvvetiyle çalışan bir hamiyetperver ve mahkemede yetmiş şahitle isbat edildiği gibi, yirmi beş senede bir gazeteyi okumayan, merak etmeyen ve yedi sene harb-i umumîye bakmayan, sormayan, bilmeyen ve eserlerinde kuvvetli delillerle siyasetten bütün bütün alâkasını kestiğini isbat eden ve dünyanıza karışmadığını adliyeleriniz resmen itiraf ettiği bir zararsız adam; hem âhîretine ve ihlasına zarar gelmemek için şiddetle teveccüh-ü ammeden kaçan ve kardeşlerinin onun hakkındaki hüsn-ü zanlarından ve medihlerinden çekinen, beğenmeyen bu biçare Said'e; başta Dâhiliye Vekili olan sen, Afyon valisini ve Emirdağ zabıtasını musallat edip, her gün bir ay haps-i münferid azabını çektirmek ve tecrid-i mutlak içinde tek başıyla bir haps-i münferidde durmağa mecbur etmek, hangi maslahatınız iktiza eder? Hangi kanun bu dehşetli gadre müsaade eder diye, hukuk-u umumiyeyi muhafaza eden adliyenin yüksek dairesi vasıtasıyla Dâhiliye Vekili'ne beyan ediyorum" (s.113-114).

Bu hukuk mücadelesinin sonunda Bediüzzaman, kendisi ve eserleri ile ilgili olarak açılmış olan tüm davalardan beraat etmiştir. Beraat kararı Emirdağ Lahikası adlı eserin başında şöyle açıklanır:

"Diyaret İşleri Müşavere Kurulu'nun 23.05.1956 gün ve sayısız ehl-i vukuf raporuna istinaden Afyon Ağır Ceza Mahkemesince Bediüzzaman Said Nursi'nin kitap ve sair evraklarının kanuni mevzuata muhalif siyasi ve idari hiçbir mahzuru görülmemiş olmakla sözü geçen eserler 23.06.1956 gün ve 954/278 esas ve 955/218 karar sayılı ve kaziye-i muhkeme haline gelen beraat kararıyla ve yine Isparta Sorgu Hakimliğinin 11.09.1956 gün, 954/28 esas ve 956/65 karar sayılı ve aynen kaziye-i muhkeme haline gelen men'i muhakeme kararıyla bilumum Nur Risaleleri sahiplerine iade edilmiştir" (s. 4).

Bunca yersiz suçlanma, haksız yargılanma ve olumsuz muameleye rağmen, Bediüzzaman ne devlet, ne bir kurum ne de bir görevli kişi hakkında şikâyetçi olmuştur. Hatta büyük bir hoşgörü ve insanlık dersi verircesine bunlara hakkını helal ettiğini defalarca ifade etmiştir. Talebelerine de bu yönde hareket etmelerini, yani her şeye rağmen asayiş ve emniyete aykırı hareket etmemelerini, aksine bu alanda müsbet çalışmalar yapmalarını salık vermiştir. Maruz kaldığı tüm olumsuzluklara rağmen "toplumun asayiş ve huzuru için her nevi sıkıntıya razıyım" diyerek olumlu davranmıştır.

Mesela, Emirdağ Lahikası'nın sonunda yer alan ve Bediüzzaman'ın vefatından önce talebelerine vermiş olduğu "en son ders" olarak nitelendirilen mektubundaki şu ifadelerle de, başka bir konuya değil ama tekrar tekrar "asayiş muhafazayı netice veren müsbet hareket" etmek durumunda oldukları vurgusunu yaparken tam bir "iyi vatandaş" ve "hoşgörü" dersi verir:

"Bizim vazifemiz müsbet hareket etmektir. Menfi hareket değildir. Rıza-yı İlahîye göre sırf hizmet-i imaniyeyi yapmaktır, vazife-i İlahiyeye karışmamaktır. Bizler asayiş muhafazayı netice veren müsbet iman hizmeti içinde her bir sıkıntıya karşı sabırla, şükürle mükellefiz ... Evet meselâ: Seksen bir hatasını mahkemede isbat ettiğim bir müddeiumûminin yanlış iddiaları ile aleyhimizdeki kararına karşı, beddua dahi etmedim. Çünkü asıl mes'ele bu zamanın cihad-ı manevîsidir. Manevî tahribatına karşı sed çek-

"Bizim vazifemiz müsbet hareket etmektir. Menfi hareket değildir. Rıza-yı İlahîye göre sırf hizmet-i imaniyeyi yapmaktır, vazife-i İlahiyeye karışmamaktır. Bizler asayiş muhafazayı netice veren müsbet iman hizmeti içinde her bir sıkıntıya karşı sabırla, şükürle mükellefiz ...

Evet mesleğimizde kuvvet var. Fakat bu kuvvet, asayiş muhafaza etmek içindir”

mektir. Bununla dâhilî asayişe bütün kuvvetimizle yardım etmektir. Evet mesleğimizde kuvvet var. Fakat bu kuvvet, asayiş muhafaza etmek içindir” ... Biz dünyaya bakmıyoruz. Baktığımız vakitte onlara yardımcı olarak çalışıyoruz. Asayiş muhafazaya müsbet bir şekilde yardım ediyoruz. İşte bu gibi hakikatlar itibariyle, bize zulüm de etseler hoş görmeliyiz” (s.466-467).

3. BEDIÜZZAMAN'IN TOPLUMSAL GÜVENLİK YAKLAŞIMI

Bediüzzaman'ın toplumda güvenliğin sağlanması düzeni ile ilgili görüşleri Risale-i Nur Külliyyatı'nın muhtelif yerlerinde bulunmakla birlikte bu çalışma Emirdağ Lahikası'ndaki yazılarda dile getirilen görüşler ile sınırlıdır.

Bediüzzaman Said Nursi'nin kamu düzenini sağlama anlayışının, kamu düzenini sağlamada çağdaş bir yol ve yöntemler olan “proaktif güvenlik” ile anlatılabilecek niteliktedir. Aşağıda önce “proaktif güvenlik” kavramı anlatılacak, devamında Bediüzzaman'ın kamu düzeni anlayışının proaktif güvenlik anlayışı ile nasıl örtüştüğü, Emirdağ Lahikası'nda yer alan mektuplarında geçen ifadelerden örneklerle anlatılacaktır.

a. Proaktif Güvenlik Yaklaşımı

Toplumsal emniyet ve asayişin temin edilebilmesi için emniyet güçlerinin görevlerinde ‘başarılı’ olması, başarılı olması için de iyi yetişmiş ve iyi eğitim almış olması ve iyi şartlarda görev yapması gerekir. Bu çerçevede suç ve suçlulukla mücadele için yasal düzenlemeler yapılır, suç işlenmemesi için caydırıcı tedbirler alınır, suç işlenmesi halinde gerekli hukuki işlemler yapılır ve müeyyideler uygulanır. Fakat esas başarı suçun işlenmemesi için alınan tedbirler veya önleyici polislikle elde edilir. Yani önemli olan insanın tek tek ve toplum olarak ‘suç işlememesi’dir. Suç işlenmeyince, asayiş bozulmaz ve emniyet güçleri bir şey yapmak durumunda kalmaz.

Suçun işlenmemesi için önceden tedbir alma anlamına gelen proaktif güvenlik veya polislik, kamu düzenini sağlamada çağdaş ve etkin bir yaklaşımdır. Proaktif yaklaşım, insanların suç işlemesini önlemek için önceden polisiye tedbirler almak demektir.

Bunun tersi olan yaklaşım ise “reaktif” yaklaşımdır. Yani her şeye rağmen suç işlenmesi halinde müdahale edip, suçu aydınlatmak ve failer hakkında gerekli hukuki işlemleri yapmak demektir.

Kamu düzenini sağlamada proaktif yaklaşım, yani suçun önlenmesi yoluyla kamu düzenini sağlamak da başlıca iki yöntemle olabilir:

- Zor veya silah kullanarak ve maddi tedbirler alınması.
- Eğitim ve bilgilendirme yaparak insanların manevi yönden güçlendirilmesi, tatmin ve motive edilmesi.

b. Proaktif Güvenlik ve Bediüzzaman

Proaktif güvenlik anlayışında temel ilke suç işlenmemesi, toplumda emniyet ve asayiş durumunun olması ve kamu düzeninin bozulmaması için önceden gerekli tedbirlerin alınması, insanları suça iten nedenleri ortadan kaldırarak kamu düzenine aykırı hareket etmelerinden vazgeçirilmesi veya caydırılmasıdır.

Bu yaklaşımın doğasında bireylerin ve toplumun eğitilmesi, “iyi vatandaş” olarak yaşaması, suç işlemek veya hukuka aykırı davranmak veya hak-

sızlık etmemek suretiyle kaliteli bir hayat yaşamak vardır. Bu da toplumun manevi açıdan, yani dinini gerektiği şekilde yaşamasını, günah-suç ilişkisinden dolayı duyarlı olmasını gerektirir. Kısaca bu yaklaşıma göre dinin gereklerini yerine getiren insanlar daha az suç işlerler.

Dini yönden güçlendirmek, dinin gerektirdiklerini hayatına uygulamak ile mümkündür. Bu yaklaşıma göre dinin gereğini hayatına yansıtan insanlar, günah işlemekten uzak durdukları gibi suç işlemeye de meyilli olmazlar. Barışçıl olan bu anlayış, insanların dini yönden güçlendirilerek suç işlememelerini ve dolayısıyla kamu düzenini bozmamaları mantığına dayanmaktadır. İşte Bediüzzaman'ın kamu düzeni ile ilgili görüşleri bu yaklaşımı destekler mahiyettedir. Anlayışın temelinde suçun işlenmemesi olduğundan, Bediüzzaman'ın da amacı insanları dini yönden güçlendirerek kötülükten kurtarmaktır. Bu nedenle bu yaklaşımın, yani kamu düzenini sağlama modelinin "reaktif" değil, "proaktif" olduğu söylenebilir.

'Devletin esas amacının emniyet ve asayişini korumak olduğunu' ve birey ve toplum için emniyet ve asayişin temininin zaruri olduğunu belirten Bediüzzaman Said Nursi, kendi ifadesi ile insanların imanını kurtarmak amacıyla verdiği eserler ve hizmetler ile suç işlenmesine mani olmakta ve böylece toplumsal emniyet ve asayişin temin edilmesine katkı sağlamaktadır.

Bediüzzaman Said Nursi dindarların asayişini bozucu değil, asayişini korumaya yardım edici bir rolü olduğunu belirtmiş ve insanların dini yönden güçlenmesine, böylece suç işlemekten uzaklaşmasına çalışarak emniyet ve asayişin bozulmamasını sağlamış, bu anlamda emniyet güçlerine yardımcı olmuş ve hatta onlar gibi bir işlev görmüştür. Bu çerçevede Devlete ve rejime isyan edenleri yatıştırıcı çalışmalar yapmış, terör ve şiddet eylemleri dahil her türlü suç ve kamu düzenine aykırı davranışı tasvip etmemiştir. Ayrıca insanların temel hak ve hürriyetlerini kullanabilmeleri için çeşitli temaslarda bulunmuş, çağdaş medeniyetlerin insan haklarının korunması ve kullanılması amacıyla yurt içinde ve dışında girişimlerde bulunmuş, yazılar yazmış ve başvurular yapmıştır.

Emniyet ve devletin diğer mercilerine yazdığı mektuplar ve dilekçelerde, kendisinden şüphelenmemelerini, çünkü kamu düzenine aykırı davranmadıklarını, aksine insanların maneviyatını yükselterek asayişini ihlal etmeyen fertler yetiştirmeye çalışarak yaptığı hizmetlerle bir nevi memlekette kamu düzenininin sağlanmasına yardımcı olduğunu anlatmıştır. Yazılarında kendisinin de eserleriyle insanları dini yaşamalarını sağlamak ve imanlarını güçlendirerek suç işlemekten uzaklaştırmak suretiyle bir tür emniyet mensubu gibi işlev gördüğünü vurgulayarak, değil suçlanmak ve yargılanmak suretiyle engellenmek, aksine emniyet güçlerinin hizmetlerinin yaygın ve başarılı olabilmesi amacıyla kendisine destek olmalarını istemiştir.

Mesela, bu hususta Ankara'daki Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü'ne (Emniyet Genel Müdürlüğü) yazdığı dilekçede, eserleri ve hizmetleri ile asayişe aykırı davranmadıklarını, aksine bu yolda hizmete vesile olduklarını şu şekilde açıklar:

"Hem emniyet-i umumiye reisi olduğunuz cihetle, benim hizmetime taraftar olmanız lâzım. Çünkü, mahkemelerce sabit olduğu gibi, Risale-i Nur'un dersleri, dünyaya baktığı vakit bütün kuvvetleriyle asayişin temelle-

*Bediüzzaman
Said Nursi,
kendi ifadesi
ile insanların
imanını
kurtarmak
amacıyla verdiği
eserler ve
hizmetler ile suç
işlenmesine mani
olmakta ve böylece
toplumsal emniyet
ve asayişin temin
edilmesine katkı
sağlamaktadır.*

Kat'iyen size beyan ederim ki... maksadım bu mübarek milleti ve vatani manevi ve maddi anarşilikten muhafaza etmek ve asayiş ve inzibata manevi yardım etmek ve anarşiliği uyandıran harici bir cereyanın istilasına manevi sed çekmek ve alem-i İslam'ın bize karşı itiraz ve ittihamını izaleye ve eski muhabbet ve uhuvvetini celbetmeye çalışmaktır"

rini muhafaza etmek, korumak ve fesad ve ihtilâllerin önünü kesmek olmasından, kudsi ve manevi inzibat komiserleri hükmünde olduğuna delil, üç vilayet zabıtalari anlamışlar. Bu âhirde pek ziyade, ahaliyi memurlar benimle görüşmekten ürkütmek cihetiyle anladım ki, hakkımda haddimden fazla ve lâıyk olmadığım teveccüh-ü ammeyi kırmak için imiş. Ben de size bunu kat'iyen beyan edip ve has kardeşlerime mahremce yazdığım mektublarda teveccüh-ü ammeyi kat'iyen -mesleğimize ve ihlasımıza muhalif olduğum için- şahsıma kabul etmiyorum ve reddediyorum.... Bu hakikat noktasını sizin gibi vatanperver, milliyetperverlerin bizi teşviklerle alkışlaması lâzım gelirken, evhamlarla ittiham altına alıp tarassudlarla taciz etmek, ne kadar insaftan ve hamiyetten uzak olduğunu insafınıza havale ediyorum" (s.68).

Afyon Emniyet Müdürlüğü'ne gönderdiği mektuptaki şu ifadelerle de toplumun emniyet ve asayişini düzeltmeye memur olduğunu tekrarlar ve adeta emniyet teşkilatına destek olduğunu haykırır:

"Hem vazife itibariyle siz, bizimle pek çok alâkadarsınız. Çünkü Risale-i Nur'un asayiş noktasında yirmi seneden beri yüz bin şakirdinden hiç bir vukuat olmadığı gibi; pek çok zabıta memurlarının itiraflarıyla ve bir şey aleyhimizde kaydetmemeleriyle, bunu isbat eder" (s. 69).

Yine Afyon Emniyet Müdürlüğü'ne gönderdiği bir diğer mektupta, "bir vatan evladı" ve "milletin bir ferdi" olduğunu ve böyle birisinin vatanın ve milletin asayiş ve emniyetine aykırı olamayacağını ve hatta bu alanda hizmet etmesinin "farz" olduğunu şu ifadelerle ispat eder:

"Benim şimdiki vaziyetim, tarihte emsali yoktur. Her şeyden tecrid-i mutlak içinde, herkesten hatta camideki adamlardan ve temastan memnu' olduğum halde; ihtiyarlık, hastalık, yoksulluk içinde birden kalbime geldi ki: Madem ben de bu vatanın bir evladıyım, bu vatanın saadetine hizmet etmek benim için farzdır. Maddi cihette elimden hiçbir şey gelmiyor... Kat'iyen size beyan ederim ki... maksadım bu mübarek milleti ve vatani manevi ve maddi anarşilikten muhafaza etmek ve asayiş ve inzibata manevi yardım etmek ve anarşiliği uyandıran harici bir cereyanın istilasına manevi sed çekmek ve alem-i İslam'ın bize karşı itiraz ve ittihamını izaleye ve eski muhabbet ve uhuvvetini celbetmeye çalışmaktır" (s.93-94).

Bediüzzaman Mahkeme Reisine hitaben yazdığı dilekçesinde, nur talebelerinin asayiş bozmadıklarını, aksine koruduklarını şöyle anlatır:

"Asayiş bozmak, emniyeti ihlâl etmek ihtimali bahanesiyle otuz sene ceza bana çektirdiler. Buna cevaben deriz ki: Mahkemenin tahkikatıyla hem beş yüz bin fedakâr Nur talebeleri bulunduğu halde, hem yirmi sekiz sene zarfında bu kadar zalimane ihanetlere maruz olduğumuz halde; Nurcularla alâkadar olan altı vilayet, altı mahkeme hiçbir vukuatını kaydedememeleri, gösterememeleri isbat ediyor ki: Nurcular, asayişin muhafızlarıdır. İman dersleriyle herkesin kafasında bir yasakçıyı bırakıyorlar. Asayiş muhafaza ediyorlar. Ve üç vilayetin insafı zabıtalari bunu tasdik etmişler" (s.381).

Bediüzzaman, neden kamu düzenini bozmakla değil, dinen korumakla görevli olduğunu temel bir hukuk kuralını analiz ederek şöyle açıklar:

"Bir hanede veya bir gemide bir tek masum, on câni bulunsa, adaleti Kur'aniye o masumun hakkına zarar vermemek için o haneyi yakmasını ve o gemiyi batırmasını men'ettiği halde, dokuz masumu bir tek câni yüzün-

den mahvetmek suretinde o haneyi yakmak ve o gemiyi batırmak en azîm bir zulüm, bir hıyanet, bir gadir olduğundan, dâhilî asayîşi ihlâl suretinde yüzde on cânî yüzünden doksan masumu tehlike ve zararlara sokmak, adalet-i İlahiye ve hakikat-ı Kur'aniye ile şiddetle men'edildiği için, biz bütün kuvvetimizle, o ders-i Kur'anî itibariyle, asayîşi muhafazaya kendimizi dinen mecbur biliyoruz" (s. 383).

Birçok şehirde emniyet makamları "bu nur şakirdleri manevî bir zabıta; idare ve asayîşi muhafaza ediyorlar, hiçbir vukuatları kaydedilememiştir" şeklinde üst makamlara rapor vermişlerdir. Bununla ilgili olarak Bediüzzaman talebelerine verdiği bir derste, kendisine eziyet eden diğer resmî görevlilerin davranışlarına karşılık emniyet mensuplarının kendisine fazla sıkıntı vermediklerini, bunun nedeninin de "nur talebelerinin ve Risale-i Nur'un "manevî bir zabıta" hükmünde olduğunu fark etmeleri olduğunu şöyle açıklar:

"Yirmi sekiz sene zarfında hükümetin resmî adamlarından bana rast gelenler, hep sıkıntı verdikleri halde, zabitanın bana hiç sıkıntı vermediği gibi, bazı himayetkârane vaziyeti göstermelerinin hikmetini şimdi izhar ediyorum ki: Nur Talebeleri ve Risaleleri, manevî bir zabıta hükmünde asayiş ve emniyeti muhafazaya -hem kudsi bir şekilde çalıştıkları ve herkesin kalbinde nasihatlarıyla iman cihetinde bir yasağcı bıraktıkları tahakkuk etmiş. Zabıta bunu manen hissetmiş ki, bize her vakit dost göründü. Bunun sırrı budur ki: Kur'an'ın bir kanun-u esasîsiyle, yüzde doksan masuma zarar gelmemek için on canî yüzünden asayîşi bozmaya çalışanları men' ediyorlar. Birisinin günahı ile başkası mes'ul olamaz. Bu sırra binaen şimdi asayîşi bozmaya çalışan manevî, dehşetli kuvvetler mevcut olduğu halde; Fransa, Mısır, Fas, İran gibi yerlerden daha ziyade bu mübarek memlekette çalışıldığı halde emniyet ve asayîşi bozmadıklarının en büyük sebebi, altı yüz bin Nur nüshaları ve beş yüz bin Nur Talebeleri zabıtaya bir manevî kuvvet olarak o manevî tahribata karşı dayandıklarını zabıta manen hissetmişler ki, yirmi sekiz seneden beri resmî memurlara muhalif olarak Nurlara insafkârane ve merhametkârane vaziyet gösteriyorlar" (s. 364).

Emniyet ihtiyacı insanların çok önemli bir ihtiyacıdır ve bu ihtiyacın karşılanması da devletin önemli bir görevidir. Emniyet mensuplarının nasıl önemli bir görev yaptıklarını ve "farzları" yerine getirmek şartıyla bu görevin nasıl manevî değer kazandığını Bediüzzaman şöyle müjdelar:

"Ben derim: Bu zamanda hocalardan hatta sofilerden ziyade zabıta efradı ehl-i takva olup kebairden kendilerini muhafaza ve feraizi yapmasını vazifeleri iktiza ediyor. Ve ona ihtiyacı şedit var. Tâ ki karsısındaki manevî tahribatçılara karşı, asayiş ve emniyet-i umumiye ait vazifelerini tam yapabilsinler" (s. 365).

SONUÇ

Konu ile ilgili çok teori olsa da, toplumsal güvenlik bir ihtiyaçtan doğmuş, devletin temel hizmetlerinden birisi olmuş ve zamanla farklı yöntemlerle ve farklı şartlarda gelişerek, günümüzde geline nokta yeni boyutlar kazanmıştır.

Çok boyutlu bir olgu olmasından dolayı güvenlik konusu, farklı yaklaşımlarla ele alınmıştır. Bediüzzaman Said Nursi'nin yaklaşımı da özgün

Emniyet ihtiyacı insanların çok önemli bir ihtiyacıdır ve bu ihtiyacın karşılanması da devletin önemli bir görevidir.

*Bediüzzaman,
Risale-i Nur'u
okuyanların 'asayişin manevî bekçileri' olduklarını,
asayişin korunmasının tek yolunun da, insanların kalplerine
iman ve marifet nurunu yerleştirmekten geçtiğini ifade etmiştir.*

yaklaşımlardan biridir.

Bediüzzaman Said Nursi'nin toplumda güvenliğin sağlanması yaklaşımının, suç önleme ilkesine dayanan "proaktif güvenlik" anlayışına uygun olduğu söylenebilir. Bediüzzaman'ın bu yaklaşımı özgün bir model değerinde olup, kısaca şöyle açıklanabilir: İnsanların imanlarını kurtarmak amacıyla dinin gereklerini yerine getirmeleri sağlanırsa suç işlemekten uzaklaşacaklardır. Bu insanların sayısı ne kadar çoğalırsa o kadar az suç işlenecek ve suç ve suçlulukla mücadele etmek ve toplumsal emniyet ve asayiş sağlamak o kadar kolay olacaktır.

Bediüzzaman, toplumsal düzeni bozucu bir anlayışta olmadığını, hizmet ve faaliyetleri ile aksine emniyet ve asayişin temine yardımcı olduğunu, hatta emniyet mensuplarından daha çok bizzat memleketin emniyet ve asayişini ile ilgilendiğini belirtmiş, kendisini ve talebelerini emniyet ve asayişin gönüllü muhafızı olarak tanımlamıştır. Risale-i Nur'u okuyanların 'asayişin manevî bekçileri' olduklarını, asayişin korunmasının tek yolunun da, insanların kalplerine iman ve marifet nurunu yerleştirmekten geçtiğini ifade etmiştir.

Özet

Hakkında bir çok teori söz konusu olan toplumsal güvenlik olgusu, bir ihtiyaçtan doğmuş, devletin temel hizmetlerinden birisi olmuş ve zamanla farklı yöntemlerle ve farklı şartlarda gelişerek, günümüzde geline nokta yeni boyutlar kazanmıştır. Çok boyutlu bir olgu olmasından dolayı güvenlik konusu, farklı yaklaşımlarla ele alınmıştır. Bediüzzaman Said Nursi'nin yaklaşımı da özgün yaklaşımlardan biridir. Bediüzzaman Said Nursi'nin toplumda güvenliğin sağlanması yaklaşımının, suç önleme ilkesine dayanan "proaktif güvenlik" anlayışına uygun olduğu söylenebilir. Bu makalede bu yaklaşım Bediüzzaman'ın eserlerinden yola çıkılarak açıklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Bir arada yaşama, toplumsal güvenlik, proaktif güvenlik, emniyet, asayiş, din

Abstract

The phenomenon of social security which has been the subject of many theoretical discussions has been the consequence of a necessity and therefore it has been provided by the state. However in time the social security has acquired new dimensions after its development with different methods and in different conditions. Bediüzzaman Said Nursi's approach is an authentic one. It can be suggested that his approach is harmonious with the notion of "proactive security", which is based on the principle of preventing

crime before its occurrence. This essay attempts to explain Bediüzzaman's approach under the light of his works.

Key Words

Living together, social security, proactive security, safety, public order, religion

KAYNAKLAR

- Aydın, Ahmet H. (1996) Polis Meslek Hukuku, Ankara, Doğu Matbaası.
Aydın, M. ve Yıldız, M. (1999) 'Poliste Stres Yönetimi', İ. Cerrah ve E. Semiz (Der.) 21. Yüzyılda Polis, 2. Baskı, Ankara: EGM Asayiş Dairesi Başkanlığı.
Bowden, T. (1978) Beyond the Limits or the Law, Harmondsworth, Penguin.
Bunyan, T. (1977) The History and Practice of the Political Police, London, Quartet Books.
Dursun, Davut (2005) "Güvenlik İhtiyacı ve Yoksulluk", Yeni Şafak, 10 Mayıs 2005.
Fındıklı, R. (1996) Kamu Yönetiminin Kolluk Gücü Olarak Polis ve Polis Yönetiminde Çağdaş Gelişmeler, 21. Yüzyılda Nasıl Bir Kamu Yönetimi Sempozyumu, TODAİE, Ankara, 7-9 Mayıs.
<http://www.empoweringwomantr.org/tr/calismalarimiz> Altuner, Gamze, "Toplumsal Güvenliğin Boyutları, Toplum ve Toplumsal Güvenlik".
<http://www.psikiyatrivehayat.com>.
Nursi, S. Emirdağ Lahikası. Yeni Asya Neşriyat, İst. 2000